Raadsvoorstel

Tabel registratiegegevens

Registratienummer	24.0009245
Zaaknummer	Z24001622
Datum oordeelsvormende raadsvergadering	27 juni 2024
Datum besluitvormende raadsvergadering	11 juli 2024
Van afdeling	Ruimte & Ondernemen
Onderwerp	Grondstoffenplan 2025-2035
Portefeuillehouder	wethouder V.B. Buis

Samenvatting

Per 1 januari 2025 treedt er een nieuw grondstoffenplan in werking, waarin de focus ligt op het verminderen van de hoeveelheid restafval. Dit willen we bereiken door verschillende aanpassingen te doen in de afvalinzameling, en in te zetten op meer service aan de inwoner. De belangrijkste wijzigingen zijn:

- De papierinzameling wordt geoptimaliseerd. De verantwoordelijkheid voor het inzamelen van papier wordt verlegd van de verenigingen naar HVC. Verenigingen krijgen nog steeds de mogelijkheid om papier in te zamelen, en de opbrengst hiervan te gebruiken voor hun vereniging. Daarnaast gaan we werken met ja-ja stickers, waarmee inwoners actief aan kunnen geven of zij reclamedrukwerk en huis-aan-huis bladen te ontvangen, in plaats van aangeven dat zij dat niet willen.

- De inzameling van gft-afval wordt verbeterd. Er zullen in het voorjaar en najaar snoeiroutes gereden worden, en we delen gratis gft-bakjes uit voor in de keuken teneinde de hoeveelheid gft-afval in het restafval te verlagen.
- We bieden meer mogelijkheden aan inwoners om van hun kleine stromen afval af te komen, zoals piepschuim, hard plastic, speelgoed en elektronica. Inwoners kunnen hun kleine stromen in een speciaal hiervoor uitgedeelde tas, die periodiek wordt opgehaald. Daarnaast organiseren we opruimdagen in de wijken, waarbij HVC meerdere containers beschikbaar stelt voor inwoners om hun kleine stromen afval gescheiden in te zamelen
- Het laten ophalen van grof restafval gaat €10 kosten. Aangezien we meerdere oplossingen aanbieden aan de inwoners om van hun grof restafval af te komen, en we inwoners tevens willen aansporen om hun grof restafval naar het afvalbrengstation te brengen, vragen we een kleine vergoeding voor het op laten halen van grof restafval. Dit bevordert ook de bewustwording dat het ophalen van grof restafval een dure activiteit is, en niet bijdraagt aan het scheiden van restafval.
- HVC heeft een nieuwe communicatiepilot ontwikkeld: ‘Minder grijs, iedereen prijs!’, waarin de focus ligt op het produceren van zo min mogelijk restafval binnen een bepaalde periode. Als inwoners per dag 150 gram restafval besparen, kunnen zij aanspraak maken op een bedrag van €20. Dit project dient ter bewustwording, en beoogt een gedragsverandering op lange termijn teweeg te brengen. Opmeer doet mee aan deze pilot, en HVC coördineert dit. De bedoeling is om hier in het najaar van 2024 al mee te starten. De gemeenteraad ontvangt hier tezijnertijd nog een raadsinformatiebrief over.

Inleiding

Afval scheiden is belangrijk omdat het niet duurzaam is om grondstoffen die hergebruikt kunnen worden te verbranden; daardoor zijn er immers meer nieuwe grondstoffen nodig. Opmeer is al enige jaren goed op weg naar steeds meer circulariteit. Met de stappen die we al hebben gezet is een stevige reductie gerealiseerd in de hoeveelheid restafval die de inwoners van Opmeer gezamenlijk produceren. Zo daalde de hoeveelheid restafval tussen 2015 en 2023 aanzienlijk, van 203 tot 145 kg. Dit is een daling van 58 kilo. Opmeer scheidt haar grondstoffen ook al heel goed: 78% van het huishoudelijk afval wordt gescheiden, en 66,1% van al het afval wordt gerecycled.

Door het rijk is de ambitie Van Afval Naar Grondstof (VANG) opgesteld: het doel is dat Nederlanders niet meer dan 100 kilo restafval per persoon per jaar produceren: dat zijn ongeveer 13 zakken per jaar. Hierbij moet 75% van het huishoudelijk afval gescheiden worden. In 2025 is het doel zelfs 30 kilo per persoon per jaar. Uit de laatste rapportage van 2022 blijkt dat er in Opmeer dus nog gemiddeld 145 kg huishoudelijk restafval overblijft per inwoner. Hiermee wordt de oorspronkelijke VANG-doelstelling voor 2020 niet gehaald.

Raadsvoorstel

Sinds 2024 is de focus van de doelstellingen verschoven van kilo's restafval naar percentage gerecycled materiaal. Dit gaat dus over alle grondstromen, niet alleen over restafval. De doelstelling is om in 2025 55% van al het afval te recyclen, en in 2035 65%. Opmeer doet het in dit opzicht goed; in 2022 werd 66,1% van al het afval gerecycled. We zijn dus al een eind op weg. Desalniettemin is het belangrijk om afval scheiden te bevorderen, aangezien de prijs voor het verbranden van restafval steeds hoger wordt.

De afgelopen jaren is er veel te doen geweest over de invoering van het recycletarief. De invoering hiervan is meermaals uitgesteld, en uiteindelijk heeft het college besloten om allereerst de hoeveelheid restafval te willen verminderen door extra service te bieden aan de inwoners.

Het voorliggende grondstoffenplan is het beleidsdocument voor de komende jaren waarin vastgelegd is hoe Opmeer haar afvalinzameling in zal richten. Met dit plan willen we de komende jaren verdere stappen zetten richting een circulair Opmeer in 2050. We willen een gemeente zijn waarin afval zoveel mogelijk voorkomen wordt en het afval dat toch ontstaat zoveel mogelijk wordt hergebruikt als grondstof voor nieuwe producten.

Voorgesteld besluit

1. Het Grondstoffenplan 2025-2035 van de gemeente Opmeer vast te stellen.

Argumenten

1.1 Het voorstel past in het ingezette beleid

In het coalitieakkoord is opgenomen dat afval zo veel mogelijk hergebruikt dient te worden als grondstof. In 2025 moet er een nieuw recycleplan van kracht worden. De keuzes in dit recycleplan (grondstoffenplan) moeten leiden tot een integraal beleid om - gezien het Rijksbeleid -de milieudoelstelling van minder restafval (< 100 kg) te behalen. Het voorliggende plan geeft uitvoering aan deze ambitie. In samenspraak met de inwoners en HVC zijn er maatregelen vastgesteld die, ook gelet op ervaringen in andere gemeenten, moeten gaan leiden tot reductie van de hoeveelheid restafval en de verhoging van het percentage gerecyclede grondstoffen.

1.2 Het grondstoffenplan is effectief

De maatregelen in het grondstoffenplan leiden tot minder restafval. Op basis van doorrekening van HVC én ervaringen in andere gemeenten, kan worden verwacht dat de voorgestelde maatregelen helpen om de recycledoelstellingen te halen. De maatregelen zijn bewezen effectief, en voldoen aan wensen en behoeftes van de inwoners.

1.3 Niets doen is duurder, en de VANG-doelstellingen worden niet gehaald

De primaire taak voor de gemeente is het zorgdragen voor afvalinzameling. Het is niet wettelijk verplicht voor gemeenten om een grondstoffenplan op te stellen, mits afvalinzameling geborgd is. Het risico van het niet opstellen van een grondstoffenplan is dat het lastiger is te sturen op de hoeveelheid restafval en het percentage hergebruik, waardoor de VANG-doelstellingen waarschijnlijk niet gehaald worden.

Door de landelijke duurzaamheidsdoelstellingen, wordt het ook steeds duurder om restafval te verbranden. De overheid verhoogt de heffing op het verbranden van restafval om gemeenten te stimuleren beleid op te stellen om restafval te verminderen. Als we niets doen, stijgen de verwerkingskosten en wordt de afvalstoffenheffing steeds hoger. Daarom is het wenselijk om beleid op te stellen waarin is vastgelegd hoe Opmeer de komende jaren de hoeveelheid restafval zal gaan verlagen.

Kanttekeningen

1.1 Er is een kans dat de maatregelen niet het gewenste effect opleveren.

Er is een kans dat de maatregelen die voorgesteld worden niet voldoende restafvalreductie bewerkstelligen. Dit kan voorkomen door onverwachte veranderingen in de grondstoffenmarkt of onenigheid over vergoedingen. De verwachting is echter dat de grootste schommelingen inmiddels achter de rug zijn. Daarnaast is het vrijwel zeker dat de heffing vanuit het Rijk op de verwerking van restafval de komende jaren verder zal stijgen. Hierdoor wordt iedere kilo restafval die bespaard wordt, steeds meer waard.

Het grondstoffenplan is een levend document. Ieder jaar zullen de getroffen maatregelen geëvalueerd worden, en waar nodig bijgesteld. Voor de effectiviteit van de maatregelen kijken we naar de jaarrapportages en eindafrekeningen van HVC, die inzicht geven in de recycling van grondstoffen.

1.2 Alternatieven zijn minder wenselijk

De gemeenteraad is in het verleden kritisch geweest op de invoering van het recycletarief. De manier waarop Opmeer omgaat was een belangrijk thema bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2022. De coalitie heeft besloten eerst een gedegen onderzoek te doen naar diverse methodes om hergebruik te stimuleren. Prijsdifferentiatie is een bewezen middel om de hoeveelheid restafval te verminderen, maar het is niet de enige manier. Door te kiezen voor extra service aan de inwoner, stellen we ons dienstbaar en klantgericht op. We helpen de inwoner om beter afval te scheiden, door het makkelijk te maken.

Raadsvoorstel

Beoogd maatschappelijk effect

Volgens het Rijksbeleid dient de hoeveelheid restafval te worden gereduceerd tot minder dan 100 kg per inwoner, en dient in 2025 55% van al het afval te worden gerecycled, en in 2035 65%. Dit voorstel draagt hier aan bij.

Dit voorstel draagt daarnaast bij aan de opgaven 'duurzame toekomst'. Verminderen van restafval en verbeteren van recycling is goed voor het milieu. Er hoeven minder nieuwe producten geproduceerd te worden, waardoor er minder CO2 uitgestoten wordt. Ook hoeft er minder restafval verbrand te worden, wat ook een CO2-reductie oplevert. Recyling is dus duurzaam, en draagt bij aan het realiseren van een circulaire toekomst.

Wettelijk kader

Het wettelijke kader voor afvalinzameling is de Wet Milieubeheer.

Daarnaast worden de VANG-doelstellingen gevolgd, die voorschrijven dat de hoeveelheid restafval dient te worden gereduceerd tot minder dan 100 kg per inwoner, en in 2025 55% van al het afval dient te worden gerecycled, en in 2035 65%. Dit voorstel draagt hier aan bij.

Participatie

Voor het opstellen van dit grondstoffenplan heeft er uitgebreide inwonersparticipatie plaatsgevonden. Middels een online poll/enquête zijn de inwoners gevraagd om hun mening te geven over de afvalinzameling, en met voorstellen te komen om deze te verbeteren. Daarnaast is er een inspraakavond geweest met de dorps- en gemeenschapsraden in de gemeente Opmeer. We hebben veel respons mogen ontvangen, en de wensen en behoeftes van de inwoners worden nadrukkelijk meegenomen in het voorliggende voorstel.

Communicatie

De dorpsraden en ruim 450 inwoners hebben meegedacht over dit grondstoffenplan. De gemeente Opmeer wil niet alleen dat de dorpsraden en inwoners meedenken bij de planvorming, maar ook aangehaakt blijven bij de besluitvorming. Daarom informeren we onze inwoners en de dorpsraden ook over het college- en raadsbesluit en de wettelijke inspraakmogelijkheden.

Financiën

Er is geen sprake van directe financiële consequenties. De maatregelen die voorgesteld worden in het grondstoffenplan zijn minimaal kostenneutraal, en hebben in de meeste gevallen een positieve invloed op de afvalinzamelingskosten. De exacte financiële effecten moet blijken uit de evaluatie.

Uitvoering

Na vaststelling in de gemeenteraad worden de maatregelen uit het grondstoffenplan uitgewerkt, zodat zij per 1 januari 2025 van kracht kunnen worden. Jaarlijks wordt het effect van de maatregelen geëvalueerd, en waar nodig geoptimaliseerd.

Bijlagen

1. Grondstoffenplan Opmeer 2025-2035
2. Onderzoeksresultaten Poll Afvalplan gemeente Opmeer

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Opmeer,

gelet op de Wet Milieubeheer;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 4 jun. 2024,

gehoord de behandeling in de oordeelsvormende raadsvergadering van 27 jun. 2024;

besluit:

1. Het Grondstoffenplan 2025-2035 van de gemeente Opmeer vast te stellen**, met de volgende wijziging:**

   Tekst uit de tabel op pagina 20 en 21 over oud papier verwijderen:

   ~~Optimaliseren van de inzameling van oud papier. HVC neemt de primaire verantwoordelijkheid voor de inzameling. Gekeken wordt naar een vorm waarbij verenigingen papier mogen inzamelen op locatie. Winst wordt verdeeld over de Verenigingen.~~

   ~~Verenigingen zijn op deze manier minder afhankelijk van vrijwilligers, maar behouden wel de mogelijkheid papier in te zamelen.~~

   Tekst op bladzijde 23 en 24 verwijderen:

   ~~5.4 Optimaliseren inzameling oud papier i.c.m. ja-ja sticker~~

   ~~Om de inzameling van papier te optimaliseren, zullen we enkele aanpassingen doen in de manier van inzamelen. Allereerst zal het inzamelingssysteem via verenigingen aangepast worden. We zien de afgelopen jaren dat het voor verenigingen steeds lastiger wordt om vrijwilligers te vinden, en dat nu al niet alle adressen aangedaan (kunnen) worden door verenigingen, waardoor sommige inwoners met hun papier blijven zitten. Daarnaast is deze manier van inzamelen relatief duur. Daarom zullen we vanaf 2025 in gaan zetten op het inzamelen van papier door HVC zelf. Hier zijn verschillende varianten te bedenken. Er kan gewerkt worden met (ondergrondse) containers op een centrale plek in de wijk, maar er kan ook voor worden 24 gekozen om de ophaal huis-aan-huis in stand te houden, eventueel in combinatie met blauwe papierbakken aan huis. HVC zal het oud papier in eerste instantie 1 keer per 4 weken ophalen; als blijkt dat dit te vaak is kan de frequentie verlaagd worden. Voor hoogbouw wordt sowieso de mogelijkheid geboden om papier in te zamelen met boven/ondergrondse containers. Toegangscontrole is niet nodig, aangezien de containers zo vorm gegeven zijn dat er weinig stoorstromen in kunnen worden gedeponeerd.~~

   ~~Om de verenigingen niet buitenspel te zetten en hen de mogelijkheid te blijven bieden om geld op te halen met papierinzameling, kijken we naar de mogelijkheden om verzamelcontainers bij de verenigingen neer te zetten waar zij papier mee in kunnen zamelen. Inwoners krijgen op deze manier dus ook de keuze of zij hun papier aan HVC aanbieden, of naar verenigingen te brengen. Om de verdeling van de inzamelopbrengst eerlijk te verdelen, wordt de opbrengst gedeeld met de verenigingen die zich nu ook al inzetten voor papierophaal. Op deze manier zijn het niet alleen de verenigingen die ruimte hebben voor een papiercontainer, die de opbrengst opstrijken.~~

~~In combinatie met deze nieuwe manier van inzameling, zullen we het systeem met nee-nee en ja-nee stickers aanpassen. Waar men nu moet aangeven geen reclame te willen ontvangen, moet men nu specifiek aangeven dat men dit wél wil. Dit werkt dus tegenovergesteld te opzichte van het huidige systeem. In de praktijk is aangetoond dat dit een grote reductie van de hoeveelheid oud papier oplevert. Kostentechnisch maakt het geen verschil, maar het is uitermate efficiënt om het ontstaan van oud papier aan de voorkant te voorkomen. Een kleine kanttekening hierbij is wel dat de hoeveelheid papier een dalende trend laat zien als gevolg van digitalisering.~~

De onderstaande tekst toevoegen op bladzijde 23:

5.4 Inzameling oud papier
Het college gaat in gesprek met de verenigingen om tot een gangbare oplossing te komen voor het systeem voor het ophalen van het oud papier. Het college legt voor het eind van 2024 een nieuw plan voor het inzamelingssysteem van oud papier voor aan de gemeenteraad, zodat de raad daar een besluit over kan nemen.[1]

Besloten in de raadsvergadering van 11 juli 2024.

G.J. van den Hengel
voorzitter

I. van Mulligen
plv. griffier

[1] Amendement A17.2 van de fracties van de VVD, het CDA en PvdA/GroenLinks